

Naročnina lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se sračunajo po dogovoru; pri večkratnem inzeriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inzerate in reklamacije. Telefon Interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštine prosta. Telefon Interurban št. 113.

Kruh in vino.

Na kruhu in vinu dokazuje zagrebški «Jutarnji list», kako današnji režim dela in povzroča neznosno draginjo. Na kruhu in vinu se da to res prav dobro dokazati. Vsem je znano, da se pridela to dvoje pri nas v obilni meri, pa vendar ne more ostati na nižji in povoljniji ceni, ker se vse drugo v državi neprestano ter vedno hujše podražuje od zgoraj — od same vlade in ker je vlada promet in trgovino spravila tako daleč, da so celo v notranjosti države pretrgane zveze med krušno in vinobogatimi pokrajinami, tako, da danes Dalmatince ob polnih kletih vina strada in da tudi Banatčan ob povoljni žetvi nima niti približno tega, kar je imel poprej.

Cele mesece se je debatiralo o rezultatih naše žetve, in še danes se ne ve, ali je žetev dobra ali slaba, pravi «Jutarnji list». Padanje žitnih cen ne pomeni, da je bila žetev dobra, to je samo refleks zunanje situacije in pa tendenca, da pridemo na svetovno pariteto. To med tem pri nas ni mogoče, ker čim so se cene v baissi malo stabilizirale, zmislil si je minister prometa, da zopet dvigne cene železniških tarifov in to zopet za polnih 100 odstotkov. In naravno, ta namera prometnega ministra, čeravno še ni izvedena, deluje tako na cene v smislu hausse in one dobre rezultate, ki jih je dosegla privatna inicijativa v boju proti draginji, briše vlada z eno potezo, ker rabi denar za oboroževanje.

V Sarajevu se že vidijo posledice take gospodarske politike današnjega režima. Tam se je začel kruh ponovno podraževati, sicer polagoma ali je tudi to povzročil prometni minister s svojim najnovjšim nameram, kako priti do denarja. Železničarji pri vseh teh zvišanih železniških tarifih ne dobijo ne obleke, ne doklad, zbirajo se na shodih, nezadovoljni so, deputacije pošiljajo, pa vse zastonj, potniki in trgovci se pa razburjajo radi neurejenega, zanikernega in zanemarljivega prometa ter radi visokih tarifov — menda že najvišjih v celi Evropi.

Dolgo časa se je od zgoraj netilo mnenje ter hujskalo proti železničarjem, češ, da so oni radi svojih plač vzrok visokih tarifov in da je njihova malovernost v službi kriva vseh neredov, danes pa tako hujskanje ne drži več. Najbrži sloji so spoznali in uvideli, da je položaj železničarskega osebja tako beden, da se je čuditi, kako še sploh more upravljati toliko službe. Daleč na okrog se je čulo in doznalo, da se minister pred železničarskimi odposlanci skriva in da jim da po svojih načelnikih in pomočnikih povedati, naj si pritegnejo pasove, naj delajo, dokler morejo, ko ne morejo več, pa naj pustijo —

V dobi žetve ni bilo vagonov na razpolago za dovažanje žita na tržišča, pa tudi sedaj jih ni za oskrbo mlinov z žitom in premogom. Sedaj se bo žito prevajalo pod zopetnimi 100 odst. povišanim tarifom, kar pomeni, da bo tuja cena kruhu za gotove odstotke poskočila. Kaj to pomeni in kako to deluje med velikim delom naroda, si lahko predstavljate, če potegnete paralelo med krušnimi cenami in delavskimi plačami, ki baš v državni službi leto za letom ostanejo iste; dočim se ministrske in druge visoko-državniške plače in dijete neprestano zvišujejo. Za delovne sloje, zlasti pa za svoje uslužbene vodi vlada politiko pritegnjenih in stisnjenih jermenov, napram celi državi pa izvaja od dneva do dneva hujše izkoriščevalne nakane.

Na žitnem trgu je vsaj nekako pomanjkanje na blagu, na vinskem trgu je pa blaga dovolj, ali se ne da transportirati, kakor bi bilo potrebno, ker ni vagonov. Najprej je bilo slabo vreme, vsled tega mnogo vinogradov neobranih, sedaj pa pride novo povišanje prevoznine. Boljše trgatve na primer v ljutomerskem okraju, Vršču in po drugih vinorodnih krajih so pokazale tendenco znižanja cen, pokazalo se je, da bi vinogradnik rad znižal cene, samo, da spravi vino v denar ter si tako lahko nabavi, kar nujno potrebuje, pa kako naj to stori, ko najprej ni vagonov za prevoz in če so se prevozna cena zopet 100 odstotno zviša. Dalmacija, ki ima toliko vina, drugega pa skoraj nič, ne more vna spraviti na trg, da si nabavi nujno potrebno hrano in še to, kar ji na živēžu pošljejo iz Hrvatske v pomoč, zaostane in se pokvari nekje na kaki polno nartpani stranski postaji.

Če kruh in vino ne more postati cenejše, kako naj postane drugo! Če vlada svoj monopol blazno žene kvišku, če omogočajo vinsko izvozno trgovino samo veletrgovcem in prekupcem, če tako tako zanemarljiva promet, potem je vsakomur jasno, da naravnost zavira in ubija domačo pridobitnost ter ne daje samo povod, temveč tudi pritisk, da trgovci solidne in nesolidne vrste neprestano podražujejo blago. Dokler je minister na vladi, izmoghava denar in ko gre, lahko država propade, on tega seveda ne bo kriv. Kakor kruh in vino, tako trpi tudi vse drugo od samovolje režima, vsi pridobitni krogi zastonj stremijo po napredku, ker kar eni zidajo, to drugi — in sicer najmočnejši, najvišji — podirajo.

Politični položaj.

Izjave Hrvatskega bloka. Hrvatski blok je izdal sledeči komunike: «Odposlanci Hrvatskega bloka dr. Drinkovič, Predavec in Krnjevič so informirali vse predstavnike opozicijskih skupin in nekatere glavne predstavnike pokreta za sporazum s Hrvati o stališču Hrvatskega bloka z ozirom na neznosne razmere pod Pašič-Pribičevićevim režimu in z ozirom na resen mednarodni položaj. Tekom teh razgovorov se je doseglo: 1. popolno soglasje v tem, da zahtevajo razmere srbsko-hrvatsko politično orientacijo, ne pa takojšnje parlamentarne kooperacije; 2. da se razgovori nadaljujejo na skupnem sestanku vseh omenjenih skupin, katere se udeležijo od strani Hrvatskega bloka tudi njegov predsednik Stjepan Radič.» Ko so novinarji vprašali g. dr. Drinkoviča o njegovih vtisih v Beogradu je odgovoril: «Mi smo šli v Beograd na podlagi sklepa Hrvatskega bloka, da se prepričamo o istinitosti razpoloženja raznih srbijanskih politikov glede sporazuma z namik. — Ko so ga vprašali, s katerimi politikmi so se razgovarjali je odgovoril: «Najprej s Stojanom Protičem, potem s skupino okoli «Nedeljnega Glasnika» in z dr. Veljkovičem, kjer so bili navzoči tudi Ljuba Davidovič, Drago Pečić, dr. Angjelinovič in drugi. Povsod smo se prepričali, da obstoji resna volja, da se ukrene vse potrebno za zrušitev današnjega režima in da se postavi naša državna zajednica na solidnejše temelje. Istega dne smo se razgovarjali tudi z zastopnikom Jugoslovanskega kluba Baričem, dan kasneje pa z dr. Korošcem. — Končno je izjavil dr. Drinkovič, da je uverjen, da bo v kratkem sledil tem razgovorom skupen sestanek srbijanskih politikov s predstavniki Hrvatskega bloka, kjer se bodo utrdile smerice za bodoči hrvatsko-srbski sporazum. Proti vsem vladnim listov je naglašal dr. Drinkovič, da je bil glavni predmet razgovorov revizija ustave in da brez nje sploh ni bilo in ne bo govora o kaki skupni akciji. Tudi v razgovoru z Davidovičem so dobili blokaši vtis, da je Davidovičeva politika iskrena in da jo le še razmere v parlamentu ovirajo. Blokaši niso govorili z nobenim radikalcem in nobenim Pribičevićevim pristašem.

O mandatu pseudoposlanca Bernota je nedavno stavil upit samostojni poslanec Drogenik v skupščini in predsednik je odgovoril, da bo to prihodnjic prišlo do razgovora in ureditve. Vršile so se nato še seje ena za drugo, o neizvoljenem poslanskem dnevičarju g. Bernotu pa ni bilo niti besede. Samostojnež Drogenik je vložil upit samo iz nevošljivosti, da tudi njegov pajdaš Kirbiš ne more več vleči dnevnice kakor Bernot, g. Bernota so pa videli isti čas v parlamentu, kjer je pobasal dnevnice kar za tri mesece pač za vsak slučaj, če bi se končno le nekaj ukrenilo proti tej korupciji. Pa se najbrž ne bo nič. Drogenikov upit ni izhajal iz moralnega odpora, temveč samo iz zavisti, merodajni činitelji so si menda mislili: «Kad zderemo mi, neka ždere i on!» — Eni žro proti narodni volji državno premoženje, Bernot pa proti volilnim izidom poslaniške dnevnice. In g. Bernot, ki se poleg socijalizma razume tudi na etiko in logiko ter o tem prav rad predava, bo gotovo iz tega, da tudi drugi krajejo državno premoženje, izvajal sklep, da lahko tudi še vnaprej ostane po pomoti poslanec ter vleče lepe dnevnice. Pribičević in Lukinič sta njegovo etiko in logiko gotovo že davno spoznala, zato pa odrivata, kar zavistni samostojnež spravila na tapet, češ: pusti ga, saj je naš človek!

Radi zaprtih komunističnih poslancev je stavil dr. Momčilo Ivanič vprašanje na ministra pravde, zakaj jih ne izpusti, ko so že obsedeli polovico zapora in ko zakon predvideva, da se lahko izpustijo. Minister dr. Markovič je poslancu odgovoril v narodni skupščini, da še ni prejel od podrejenih organov kakega predloga o pogodnem odpustu zatvorjenih komunističnih poslancev ter da zato tega vprašanja ni še mogel rešiti iz stališča oportunisti in kriminalne politike. Na vprašanje poslance Ivaniča, kako bo opravičil eventualno negativno rešitev, pa je odgovoril na sledeči način: «Ker še nisem rešil, ali ta predlog sprejem ali pa ga odbijem, ne morem odgovoriti vnaprej, kako bom svojo rešitev opravičil.» Boljše bi že bilo za ministra in za režim, da takoj izpusti nedolžne ljudi ter jim vsaj to nakloni, kar zakon dobrega nudi, ko jim je storil že toliko krivic in ne da daje pri vsem tem še tako cinične in sofistične odgovore na vprašanje in zahtevo po spoštovanju zakona in po ugledu države.

Pribičevićev teror. Na petkovi seji narodne skupščine je prišla na vrsto interpelacija demokratskega poslanca levičarja Angjeliča na prosvetnega ministra g. Pribičevića, zakaj da se preganjajo hrvatski učitelji in učiteljice. Minister Pribičević je odgovoril, da je premetil učne moči kar generalno, ker so se izjavili za hrvatsko republiko ter častili Radiča. Pri tem ciničnem odgovoru se je še skliceval na ustavo ter izval s tem ogročen protest opozicije. Poslanec Angjelič mu je pa zabrusil v obraz, da ni mogel boljše pokazati in doka-

zati, kako ga vodijo samo strankarski in ne državni ali narodni interesi.

Spor v zemljoradniški stranki. V «Primorskih novinah» je izšla izjava g. Avramoviča, da on ni več član kluba zemljoradniških poslancev. Klub zemljoradniških poslancev zahteva sedaj od Avramoviča, da da točno izjavo, ali je dal on sam zgoraj omenjeno izjavo v časopis ali ne. O izjavi Avramoviča bodo razpravljali na glavnem strankinem zboru dne 20. t. m. v Beogradu. Pri tej priliki pričakujejo od Avramoviča, da bo javno izstopil iz kluba in sestavil skupno z bivšim glavnim strankinim tajnikom Komadiničem povsem novo zemljoradniško skupino.

Spekulanti v odboru za devize. Odbor za devize pri Narodni banki v Beogradu je sestavljen iz trgovcev, ki se brigajo samo za to, kako bi pobili svoje konkurente. Člani tega odbora vlečejo masne dnevnice, a mesto da bi delovali za povzdigo dinarja, njegovo vrednost rušijo. Ta gospoda znatno pomaga, da se drži draginja na višku, odklanjajoč uvoz onega luksuznega blaga, katerega imajo sami v zalogi in kateremu dajejo cene po svoji volji, ker ne dopuščajo, da be se uvažalo cenejše blago. Vlada in narodna skupščina bi morali že davno razpediti ta dobor.

Konec uradniškega zakona. V ministrskem svetu so se že pri drugi seji glede uradniškega zakona otresli tega mučnega dela s sklepom, naj se predložijo uradniški zakon skupno z davčnim zakonom parlamentu. Ker utegne do sprejetja obeh zakonov preteči še eno leto, so sklenili, da dobijo uradniki enomesečno plačo kot nabavni prispevek in pa dnevnice naj se jim nekoliko zvišajo. Ministri bodo iskali zato sedaj potrebne kredite in gotovo je, da jih ne bodo tako hitro našli kot milijarde za novo orožje.

Po svetu.

Diplomatski razgovor. Polkovnik Gonatas, šef sedanje revolucionarne vlade v Atenah, je nedavno sprejel našega tamošnjega poslanika Balugdžiča. Znano je, da je atenska politika v grški Macedoniji prekrstila tamošnje slovansko prebivalstvo v — «bolgarofonske Grke» (bolgarsko govoreče Grke)! Balugdžič, zavedajoč se te okolnosti, je v ugodnem trenutku napravil konec temu čudnemu imenu. Zahteval je od Gonatasa za srbsko (!) prebivalstvo v grški Macedoniji, ki je bilo dosedaj preganjano, šole in cerkve. Polkovnik je kar otrpnil od začudenja: «Kaj, srbsko prebivalstvo v grški Macedoniji?! Pa mi smo mislili, da imamo opraviti z Bolgari.» — «Kakšni Bolgari!» je vzkliknil Balugdžič, «to je prebivalstvo, kakršno je v srbski Macedoniji!» — «Seveda; mislim torej...» — «Ako vam je do našega prijateljstva, gospod polkovnik, morate nehati verjeti v stvari, ki so nam zelo neljube.» — «Torej, gospod poslanik, naši Bolgari v Macedoniji niso več Bolgari, marveč Srbi?» — «Ično!» — «Dobro, soglašamo», odvrne šef grške revolucionarne vlade. «Sedaj nam ne ostane drugega, kakor sprejeti srbske šole, ki vam jih priznamo iz vsega srca.» — Ta razgovor, ki ga posnemamo po švicarskem «Journal de Geneve», je autentičen in značilen za diplomate, ki kar z obratom roke spreminjajo narodnosti.

Avstrija mora izročiti specialne karte. Veleposlaniška konferenca v Parizu je sklenila, da Avstrija ne sme proizvajati in prodajati geografskih kart nasledstvenih držav z večjim merilom kakor 1:200000. Ta določba se nanaša tudi na dotične klišee, kakor zlasti na specialne karte in topografske načrte, ki jih mora Avstrija kot predmete vojaškega značaja izročiti nasledstvenim državam. Avstrija je doslej delala lepe kupčije s temi kartami, ki jih je za drag denar razpečevala zlasti v Čehoslovaški in Jugoslaviji.

Izjava francoskega ministrskega predsednika. — Francoska zbornica je razpravljala o interpelaciji glede vladne politike. Ministrski predsednik Poincaré je govoril o predstojecih sestankih z lordom Curzonom ter Mussolinijem. Izrazil je zagotovilo, da se bo med Anglijo, Francijo in Italijo še pred pričetkom orientalske konference v Lausannu doseglo popolno soglasje. Enako je izrekel prepričanje, da so bo isto soglasje doseglo tudi na konferenci v Bruselju. Med splošno nape-to pozornostjo zbornice je razpravljajal Poincaré o vprašanju reparacij ter spominjal na razmere v času pred konferenco v Cannesu, omenjal velike načrte, ki so se sklenili tam, ter opozarjal na razgovore v Genovi.

Daljni vzhod se združuje z Rusijo. Ruska brzoglavna agentura javlja iz Čite, da so sovjeti republike Daljnega vzhoda sklenili, da se združijo s sovjetsko Rusijo. Sovjetska vlada Daljnega vzhoda se razide. Imenovana je komisija sedmih članov z nalogo, izvesti združitev. — Daljni vzhod bo tudi zastopan na vsruskem sovjetskem kongresu.

Sultan — pobegnil. Da se izogne podpisu odpovedi na prestol, katero mu je predložil Rifet paša, zastopnik angorske vlade, je sultan pobegnil na angleško bojno ladjo, ki ga je prepeljala na otok Malto.

Letošnja žetev v naših sosednih državah in pri nas. Žetev pšenice znaša letos v Rumuniji 27.6 milijonov

hektolitrov in sicer 468 hl več nego lansko leto. Zetev je črna je za en milijon hektov obilnejša od lanske, tudi zetev koruze je za en milijon hektov bogatejša od lanske. Bolgarija je dobila letos polovico manj koruze nego lansko leto. Letos so našli Bolgari komaj štiri milijone meterskih centov koruze, a lani 8.7 milijonov met. centov. Madžari so tudi letos našli 2 milijona met. centov koruze manj nego lani. Letošnja koruzna zetev znaša v naši državi 18.5 milijonov met. centov ali 185.000 vagonov — torej 4000 vagonov manj kot lani.

Beleške.

Mussolini—Pašič. Na seji rimske zbornice je ministrski predsednik Mussolini podal naslednjo izjavo: Drugič je sedaj — prvič se je to zgodilo v majniku leta 1915 — italijansko ljudstvo vrglo vlado, da si da novo po svoji volji brez vsakega ozira na parlament. Da izve ves svet, izjavljam: Jaz sem tu, da branim v največji meri revolucijo črnih sracij, to je fašistov, jo privedem do veljave ter odpre napredku razvoja italijanskega naroda njegove okrepčujoče vrlece. V okviru meja sem si ohranil vso svobodo. Dejal sem si: Najvišja modrost je, da vas ne zapustim tudi po fašistovski zmagi. Koalicijske vlade nisem sestavil zato, da bi dobil v parlamentu večino. Ta mi ni potrebna. — Tudi Pašičeva vlada v Beogradu ne potrebuje parlamentarne večine in tako je dosegla žalostni sloves, da je na celi zemeljski obali italijanski fašistovski diktaturi še najbolj podobna. — Komunistom je odvzela mandate ter mnogo poslancev pozaprila, hrvatske narodne zastopnike je izrinila in danes daje razumeti, da je pripravljena odkrižati se jih s sodiščem, če bi hoteli priti v Beograd, proti celi opoziciji hujska jugofašiste, proti Turkom še posebne komitaše in tako Pašič Mussolinija še prekaša v tem, da ne rabi večine za svoj režim.

Komiti in zakon po «zaupnem aktu.» V Smederevu je organiziral Nikola Pašič po svojem tajniku komite, ki naj bi šli v Sandžak in Bosno ter izzvali pokolj med muslimanskemu ljudstvu, ki je režimu na poti v sled politike opozicijske muslimanske stranke. Ti komiti so se razkrinkali še pravočasno in tako akcija ni uspela, dobro so pa odrezali oni komiti, katerih harambaša je sam Pašič, s tem, da so si oskrbeli kredit od 3 milijard in 200 milijonov kron. Ta kredit je bil sprejet na krvavi, tajni skupščinski seji, na kateri je eden poslanec divjal z revolverjem ali z bokserjem, — drugi pa odnesel krvavo roko, — in razven Pašiča, vojnega ministra in seveda tudi Pašičevega sina še vsi ministri ne bodo vedeli, zakaj se rabijo tako silne svote. Finančni minister je predložil ta kredit v vojne svrhe z dostavkom, da je potreben «po zaupnem aktu ministristva vojne in mornarice br. A. T. 4845 od 8. 11. 1922. leta» in potem se je še sklenilo, naj se ta zaupni akt v dveh izvodih zapečati ter shrani pri vojnem ministru in pri predsedniku skupščine. Novi vojni minister še ne nastopi prav svoje službe, pa že dobi 3 milijarde in 200 milijonov na razpolago. Nikomur ne pove, kako se bo ta denar uporabil, kredit se sprejme po zaupnem spisu in Pašičevi vladi je samo to potrebno, da se imitira nekaka skupščina. Skupščina je kredit sprejela! — To se raztrobi med svet, pa naj bo v skupščini tudi sama vladna glasovalna mašina in naj bi vladinovi tudi vse opozicijske odgnali ali pa kar enostavno z revolverji in bokserji pobili. Skupščina je vendar sprejela! — Pašič je rekel poslancem v lice, da ne pove, zakaj bo ta denar, ker ne zaupa narodnemu zastopništvu. Celo člani finančnega odbora ne poznajo vsebine zaupnega spisa, pa so vendar le predložili zakon o kreditu. — Dobro pa poznajo namen tega kredita zavestniki in prijatelji starega in mladega Pašiča na trgu ali «čaršiji.» Cele čete podjetnikov in špekulantov se že mobilizirajo, da naskočijo ta milijardni kredit, ki so ga za njih in za sebe oskrbeli — komiti na vladi z zakonom po «zaupnem aktu.»

Našim naročnikom!

Ko smo lansko leto določali našemu listu naročnino za leto 1922, so bili v primeru z letos še zlati časi. Pred enim letom je stal 1 kg papirja D 2.25, stavec je zaslužil lani na teden še D 227.—, poštnina je stala od komada 2 pari. Danes pa stane kilogram časopisnega papirja D 8.50, stavcu se plača sedaj na teden D 476, poštnina stane od komada 5 par. Letos nas stane samo prazen papir za enega naročnika D 20.23 in poštnina D 7.50, torej moramo plačati pri vsakem naročniku letos že samo za papir in poštnino D 27.83. To so gotovi izdatki. K temu še pridejo potem stroški za tisk, stavek, upravnništvo in uredništvo, ki so ogromni. Drugi listi so naročnino že med letom zvišali in sicer nekateri celo štirikrat. Mi tega med letom nismo storili.

Čenjeni čitatelji pa iz navedenih podatkov že sami spoznajo, da smo prisiljeni za leto 1923 zvišati naročnino, četudi to neradi storimo.

Za celo leto 1923 bo znašala naročnina za naš list: za celo leto dinarjev 60.—, za pol leta dinarjev 30.—, za četrt leta dinarjev 16.—, za en mesec dinarjev 6.—.

Za inozemstvo stane naročnina «Straže» z ozirom na visoko poštnino — 40 par vsak izvod — celoletno 120 dinarjev, za pol leta 60 dinarjev.

Čenjene naročnike prosimo, da nam ostanejo zvesti. Obenem pa naj agitirajo povsod za naš list. Upamo, da nas naši prijatelji ne bodo zapustili. Čim več naročnikov bo imela «Straža», tem boljše bodo izpadle volitve, ki se bodo gotovo vršile v letu 1923. Kdor agi-

tira za razširjenje našega lista, ta obenem že agitira za volitve. Zatorej pa z veseljem na težko in požrtvovalno delo za naš list!

Dnevne novice.

Vsi naročniki dobijo danes priložene položnice. — Oni p. n. gg. naročniki, katerim naročnina poteče s 1. ali 15. decembrom t. l., imajo na naslovu moder križ v opomin, da naj pri novi naročitvi na zaostanek letošnjega leta ne pozabijo. Naročnikom pa, ki še dolgujejo za november t. l., pa se bo list s 1. decembrom ustavil, Opozarjamo, da se zaradi zaostale naročnine izpadle številke le izjemno še lahko dostavijo. Pozor torej! — Upraviništvo «Straže.»

Predavanje o smrtni kazni in novem kazenskem zakoniku se je vršilo dne 16. t. m. zvečer v Ljubljani ob obilni udeležbi. Predaval je g. dr. Jelenc in ko bi se predavanje moralo že začeti, je policijski zastopnik venomer silil v predavatelja, naj preradikalno ne govori. Zbrani poslušalci so dali z medklici in ploskanjem glasno razumeti, da ne trpijo policijske inštrukcije za svojega predavatelja pravnik — torej strokovnjaka. G. dr. Jelenc je mirno in stvarno razlagal zakonik, ter dokazal, kako malo odgovarja smrtna kazen modernim nazorom. Ko je omenil nekega zagovornika smrtne kazni, ki je v Zagrebu dejal, da smrtna kazen mora ostati, ker imamo toliko hajdukov, so se začeli burni medklici: «Svobodo dajte in hajduki izginejo!» — Govornik je prišel tudi na potrditev smrtne obsodbe rudarja Keroševiča kljub pomilostilnemu predlogu sarajevskega sodišča, končno je pa naznanil, da policija ne dopusti razprave o predavanju, kar je povzročilo med navzočimi nepopisno, popolnoma upravičeno ogorčenje. Z medklici se je okrutni režim najodločnejše in dostojno obsodil. — Treba še pripomniti, da so se vsepovsod vršili protestni shodi proti smrtni obsodbi Keroševiča, samo v Sloveniji so bili povsod prepovedani in se priliznjena policajdemokracija slovenske pokrajinske uprave poleg tega še na tak način vmešava v juridična predavanja. Manjka nam samo še to, da se policijski zastopniki spravijo še nad advokate, ki bodo pred sodnijo zagovarjali kakega opozicijskega.

Naši javnosti. Nabiralna akcija za menzo kat. akademikov v Ljubljani je še vedno v teku. Zato se ponovno obračamo na vse organizacije, da vrše nabiranje naprej ter nas po dovršenem nabiranju o tem obvestijo na naslov: Štaj. nabiralna akcija za menzo kat. akademikov, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5. Obenem blagovolite napisati v svrhu pregleda tudi naslov odposiljatelja. Pričakujemo od vseh, ki smo jim odposlali nabiralne pole, da nam pošljejo na gorajšnji naslov zavedajoč se velikega pomena te nabiralne akcije. Zanašamo se na zavednost ljudstva, iz katerega smo izšli in kateremu hočemo posvetiti poznejše svoje moči. Za odbor: Vatec Franc, fil., predsednik, Preac Joža, fil. tajnik.

Smrtna kosa. Vsemogočni, ki v svoji skrivnosti in previdnosti obiskuje tudi nedolžne, je dne 14. t. m. ob 2. uri ponoči poklical k sebi priljubljenega angelčka Paulico Štibler, hčerko lesnega trgovca in postestnika itd. v Fali. Njeno truplo je bilo dne 16. t. m. ob deseti uri dopoldne v Selnici ob Dravi k večnemu počitku položeno. Ohranimo jo v stalnem spominu. Prizadeti rodbini Štibler naše iskreno sožalje.

Kršč. soc. delavska strokovna organizacija JSZ vabi na delavsko zborovanje, ki bo v nedeljo, dne 26. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma v Celju ob 9. uri dopoldne. Zborovanja naj se udeležijo krščansko socialno delavstvo vseh kategorij, ker je to prvo večje zborovanje krščanskih socialistov v Celju. Ob 2. uri popoldne pa se vrši pri Belem volu v mali dvorani zaupniški zbor delegatov skupin JSZ iz Štajerske in okrožni svet, katerega izvoli upravni odbor pokrajinskega tajništva v Celju. Na zbor delegatov vabimo tudi delavske zastopnike iz krajev celjskega okrožja, kjer še ni skupine JSZ in naj isti prineso seboj izkaznico katerega naših društev. Delavci, delavke! 26. t. m. vsi v Celje. — Pokrajinsko tajništvo JSZ v Celju.

Zakaj uhajajo kaznjenci iz zaporov? Na dnevnem redu je pri nas, da uhajajo kaznjenci iz zaporov. Vzrok pobege arestantov iz naših kaznilnic so še le sedaj odkrili in ta je — premalenkostna plača paznikov, ki dobivajo mesečno komaj 4—500 din. Od te plače morajo živeti ter se preskrbeti tudi uniforme, katere bi jim pa morala po zakonu nabavljati država. Gospod minister pravde Lazica Markovič je pozabil, da preskrbi potrebne kredite za svoje ljudi. Sodni sluge že niso prejeli prispevkov za uniforme od leta 1918.

Razočaran tat. V Zagrebu je porodila Hrvatica otroka in ga izročila svojemu možu, da ga odnese na dom v Zagorje. Oče je vzel otroka, ga spravil v košaro in v vlak in dal to prtljago na polico, ki je nad sedežem. Vlak je bil prenapolnjen in pri neki postaji zapazi ta Zagorec, da mu je nekdo izmaknil košaro z otrokom vred. Neznani tat je ukradel košaro in se začudil, ko je dobil v njem novorojenčka. Tat je seve košaro porinil zopet v vagon, a otroka ni dobil več oče živlega nazaj, ker se je v zamotih zadušil.

Skupni vagoni z Rumunijo. Sporazumno z našim in rumunskim železniskim ministrstvom so predani prometu oni vagoni, ki so ostali po končani okupaciji Rumunije od strani Nemčije in Avstro-Ogrske na rumunskem ozemlju. Ti vagoni so postali skupna last Jugoslavije in Rumunije, bodo imeli skupne znake ter skupna imena.

Krst novega vina v Novem Sadu. Dosedaj je bila v Navem Sadu navada, da so proslavljali na prav slovesen način krst novega vina na dan sv. Martina. Letošnji novosadski krst novega vina je bil pa izvanredno

burn ter precej krvav. Krst novega vina je Novosadčane tako vradostil, da so na večer razbijali po mestu okna, človeške nosove in glave. Policija je dognala, da je bilo od sobote na nedeljo v Novem Sadu 2000 pijanih oseb. Vsled te alkoholne epidemije hočejo prepovedati točenje alkohola v Novem Sadu v soboto in nedeljo.

Upravitelji kaznilnic v Veliki Kikindi in B. Crkvi so oskodovali državno blagajno za 400.000 K. Ko se jim je dokazala njihova nepoštenost, so jih suspendirali od službe.

Nova označba za kraj Marenberg. Pretekli teden sem se mudil v Marenbergu. Ob tej priliki sem videl večjo pošiljatev jabolk, namenjeno v Slavonijo. Kupec iz Slavonije ni bil več drugega nego nemškega jezika. Na zabojih je bila označena železniška postaja Vuhred—Malbreg. Čudno, da se je dosedanjim 14 imenom tega kraja pridružilo novo poimenovanje. Dоследnji nazivi se glase: 1. Radelje. 2. Möhrenberg. 3. Merenwerch. 4. Mahrenberg. 5. Marenberg. 6. Marenberk. 7. Marberg. 8. Marberk. 9. Marperk. 10. Marnberg. 11. Marnberg. 12. Marbek. 13. Marbeg. 14. Marnberg. Kar se tiče najnovejše oblike Malbreg, bi se dalo dalje razpravljati, v koliko se to krajevno ime strinja z zgodovinskimi ozadjem in s krajevnimi posebnostmi dotičnega kraja, jeli to Malbreg ali Velikbreg, oziroma ali je mal križ ali velik križ z zgodovinsko in jezikoslovno razlago poimenovanja Marenberg.

Štrajk duhovnega sodišča. Člani duhovnega sodišča so dobivali dosedaj dnevnice po 20 dinarjev. Naše ministrstvo ver je zahtevalo od ministrskega sveta, da se te dnevnice povišajo in sicer podpredsedniku ter predsedniku na 80 dinarjev, ostalim članom pa na 60 dinarjev. Ministrski svet je ta predlog odobril, a glavna kontrola ga je odbila, ker je brez zakonske podlage. Radi tega so začeli člani duhovnega sodišča štrajkati in ako se vprašanje duhovnega sodišča sodišča kmalu ne reši, se bo razporočnih aktov toliko nagromadilo, da jih ne bo mogoče rešiti v dobi 4—5 let.

Državni cestarji. Gradbena direkcija razpisuje v namestitev 50 službenih mest državnih cestarjev. Interesente se opozarja na tozadevni razglas v Uradnem listu pokrajinske uprave za Slovenijo št. 118. Morebitne stroške izvolite naznaniti gradbeni direkciji.

Glasbena Matica v Ljubljani praznuje letos 50 letnico svojega delovanja. Ta svoj jubilej hoče proslaviti s celo vrsto koncertov in to ne le v Ljubljani, ampak po raznih večjih krajih širom Slovenije. Zato priredi tekom meseca decembra, januarja in februarja s svojim pevskim zborom vokalne koncerte, na katerih se bodo proizvajale jugoslovanske umetne in narodne pesmi. Za enkrat pridejo v poštev sledeči kraji: Brežice, Celje, Crnomelj, Jesenje, Hrastnik, Kamnik, Kranj, Krško, Kočevje, Litija, Logatec, Maribor, Novo mesto, Ptuj, Radovljica, Ribnica, Skofja Loka, Trbovlje in Zagorje. Koncerti se vrše po določenem redu, ki bo sproti objavljen v dnevnem časopisju ter v letaki v kraju samem, kakor tudi v vsej bližnji okolici. Čas se je določil dogovorno z lokalnimi faktorji, ter se bodo vršili vsi koncerti v zgodnjih dopoldanskih urah, tako, da je mogoče poset tudi okolici posameznega kraja, kjer se vrši ta koncert. Vse glasbo-ljubce občinstvo opozarjamo na te koncerte. Podrobnosti se poizvedo lahko pri Glasbeni Matici v Ljubljani.

Iz Rogaške Slatine se nam poroča: Po dolgotrajnem deževju, ki je odvrnilo v septembru marsikaternga gosta od obiska naših zdravilišč, je razlilo zopet blagodejno sonce svoje žarke po lepi Rogaški Slatini in nje okolici. Srmečljivo zakriva preje tako mnogobarvni park svoje spremenjeno lice pod zimsko odejo, s katero ga je odel skrben vrtnar, a po belih peščenih potih se ogrevajo gosti — prvi gosti zimske sezone. Počasi, z nekim nezaupanjem so se začeli oglašati in prihajati. Ni čuda! Kdo si more predstavljati Rogaško Slatino, če jo pozna iz letne sezone, v zimskem miru. Razkošnost, mednarodno vrvenje, godba, koncerti, a sedaj vse tiho in mirno. Če pogledam na ta park, se mi zdi, da gledam na jezero po burnem viharju. Preje valovi, sedaj mirna gladina. In zdi se ti, da se razlije vsa ta notranjost po tej gladini, ker jo boža lahek vetrič tako blagodejno, da čutiš v sebi vso srečo življenja. V tem trenutku se ti zdi nerazumljivo, da morajo iskati ljudje zdravja v viharni dobi letne sezone, ko more vendar ta rajski mir, združen s tukajšnjimi zdravilnimi sredstvi najbolje učinkovati na proces tvojega zdravljenja. Prost vseh spon svoje poklica in družabnega življenja si urediš tu za nekaj dni življenje prav tako, kakor ti prija. In to je ravno balzam za tvoje razburjene živce, ki ti povzročajo vse domnevane in tudi resnične bolezni. In zdi se mi, da nisem osamljen s temi svojimi nazori. Na obrzih gostov vidiš tako tiho zadovoljstvo, kot bi ne bilo na svetu ne bolezni in ne zabav. In če jih opazuješ v kavarni pri čitanju časopisov, vidiš, kako hitro jih položijo na stran. Le nič slišati od zunaj, dokler še trajajo dnevi miru in odpočitka. In čudiš se, kako oživi v tej naravi gost, ki je prišel sem nezadovoljen sam s seboj in mrček ves svet. Dober zrak in mir mu zgleda notranjost in v kratkem času se pobota s svetom, išče družbe, katere se preje ogiblje in z veseljem licem odkoraka na kolodvor — v življenje. — Rogaška Slatina — lepa si v svojem razkošju, lepa si pa tudi v svoji skromni tihoti!

Iz Maribora.

VSEM, KI SO DOBRE VOLJE!

Združen prireditveni odbor za Miklavžev večer članskega odseka, dijaškega odseka in orliškega krožka mariborskih Orlov in Orlic se obrača, kakor vsako leto, tudi letos na vse prijatelje krščanske mladine s toplo prošnjo, da blagovolijo nakloniti svoje darove sestram in bratom Orlom, ki bodo v teh dneh pobirali Miklavževa darila za našo mladino, ki naj, poleg poštenega razvedrila, iz skromnega darila črpa tudi zavest, da v težkem boju za svojo bodočnost ni osamljena. — Vsem darovalcem v imenu naše orlovske mladine in njegovega naraščaja iskren: Bog povrni in Bog živi!

Združen odbor mariborskih Orlov in Orlic.

ŠE ENKRAT MESTNA HRANILNICA V MARIBORU.

Poročali smo svojčas, da je advokat dr. Irgolič napravil dolgovi čez 10 milijonov. Zdaj ga zdravi dr. Rosina ter ga operira na vseh koncih in krajih, da bi spravi-

vil iz njega, za upnike potrebne groše. Sicer pa bi nas ta žalostni slučaj nič ne zanimal, ko bi dr. Irgolič ne bil predsednik ravnateljstva Mariborske hranilnice in ko bi ne bil tudi pri zavodu visel. A dr. Irgolič si je izposodil tudi od Mestne hranilnice 2 milijona in od Kreditnega društva, ki ima svoj denar od Mestne hranilnice, en milijon, torej je imel skupno hranilničnega denarja 3 milijone. Mi smo takrat poročali, da so si vlagatelji Mestne hranilnice v skrbeh za svoj naložen denar in da se jih je polastil velik nemir. In mi smo poročali resnico. Med vlagatelji res vlada veliko nezaupanje do Mestne hranilnice. To nam potrjuje sam «Tabor», ki piše v svoji številki z dne 17. novembra dobesedno takole: «Med vlagatelji Mestne hranilnice v Mariboru se pojavlja vedno večja zbežanost in nezaupnost». Tako je «Tabor» sam, seveda malo pozno, obvestil svoje demokratske čitatelji o stanju Mestne hranilnice.

Gospod župan Grčar in Mestna hranilnica. Župan Grčar bi bil moral že davno zahtevati od Mestne hranilnice spremembo pravil. Tako mu je naročil občinski svet. A gospod župan ni storil ničesar, zato je bilo mogoče, da bi bil dr. Irgolič skoraj «zafural» hranilnico. Gospod župan seveda vleče v zadevi Mestne hranilnice z demokrati. Zato je v svoji «Volksstimme» pošteno okregal in okrcal «Naprejs», ker je tudi «Naprejs» prinesel vest o Irgoličevi polomiji in Mestni hranilnici, ter svoje čitatelje opozoril, da Mestna hranilnica izgublja dan na dan bolj na ugledu. Gospod župan si pač misli: Občino bom zafural jaz s socialdemokrati v dolgove, Mestno hranilnico pa naj potopijo demokrati, potem pa itak izginemo jaz in demokrati s površja. Eno slavo pa bomo imeli obojni, da smo gospodarsko uničili občino in njen nekdanj cvetoči denarni zavod. Tudi tolažba, dasi žalostna!

Radovedni smo končno, ali je dolg dr. Irgoliča pri Kreditnem društvu tudi poravnal. Dr. Irgolič si je tam izposodil tudi en milijon. «Tabor» pa govori le o Mestni hranilnici in niti z besedico ne omenja Kreditnega društva. Tisti milijon pri Kreditnem društvu ni bil intabuliran, zato nas njegova usoda tem bolj interesira. Pozivamo gospoda župana Grčarja, da v svoji «Volksstimmi» javnosti tudi to naznani, kako je z Irgoličevim milijonom pri Kreditnem društvu? Vlagatelji bi tudi to radi vedeli, da se vedo ravnati.

Vlagatelj Mestne hranilnice, ki so morebiti zadnje tedne hoteli dvigniti svoj denar, pa ga niso dobili, opozarjamo, da ima baje Mestna hranilnica zdaj denar na razpolago. «Tabor» namreč piše, da je dobila nazaj 2 milijona kron, ki jih je posodila dr. Irgoliču. Kdor torej želi denar, naj se zdaj oglasi, dokler je še kaj dobiti. Kajti lahko pride zopet kak drug Irgolič in pobaše denar v spekulacijske namene. Torej vlagatelj, le zdaj se potruji, zlatega časa nikar ne zamudi.

Ali so pri Mestni hranilnici vloge varne? «Tabor» pravi, da stoji Mestna hranilnica baje na trdih nogah, da je denar pri tej hranilnici bolj varno naložen, kakor pri vsakem drugem denarnem zavodu v Mariboru. Izgleda, kakor da bi bila hranilnica «Tabor» podkupila, da jo tako hvali. Mi pa pribijemo tukaj naslednja, neizpodbitna dejstva: 1. Mestna hranilnica je podpisala za 17 milijonov vojnih posojil, za katere ne dobi niti vinarja obresti. 2. Mestna hranilnica ima okoli 12 milijonov predvojnih avstrijskih posojil, ki ne nesejo nič. 3. Dr. Irgolič je kupil že lani zopet za 12 milijonov avstrijskih obligacij, za katere hranilnica ne dobi niti vinarja obresti. Hranilnica ima torej za 41 milijonov državnih papirjev, ki ne nesejo nič. Poleg tega hranilnica nima niti vinarja rezervnega fonda. Pač pa si je hranilnica morala lani izposoditi od Mestne hranilnice v Ljubljani 8 milijonov kron in letos zopet išče novo posojilo.

Iz tega si lahko vsak otrok sam izračuna, kako varne so vloge pri Mestni hranilnici. Ako bi danes prišli vsi vlagatelji po denar, bi Mestna hranilnica lahko izplačala kakih 20 milijonov, torej komaj eno tretjino vseh vlog, dobrih 40 milijonov pa bi ne mogla izplačati, ker so zabiti v vojna posojila in v ničvredne avstrijske rente. Zato pa naj «Tabor» nikar ne vara javnosti s svojimi trditvami. Vlagatelji že sami vedo, pri čem da so!

Išče se nov predsednik Mestne hranilnice. Demokrati, ki so spravili Mestno hranilnico ob vse zaupanje pri ljudstvu, iščejo zdaj novega predsednika, ki bi bil vreden naslednik dr. Irgoliča. Ponujali so baje to mesto odvetniku dr. Š., pa tudi odvetniku dr. B., ki pa si nočeta osmoliti rok.

Demokrati so zdaj v veliki zadregi. Seveda, ko bi se rajni Španhakl živel, bi sodil kakor nalašč za hranilničnega direktorja in mi bi podpirali njegovo kandidaturu. Ker pa tega žal ni več, pa svetujemo demokratam, da dvignejo Voglarja na direktorski stol, ker Voglar je «priznana kapaciteta» na denarnem polju. Saj se je svojčas že vezbal v tem smislu, ko je pod Praprotnikom med drugimi molzel Jadransko banko in iz nje dobil marsikatero kronco. In takih mož potrebuje ravno Mestna hranilnica, ki radi «zaradijo» za sebe kak groš. Taki direktorji bodo zavod gotovo dvignili, če ne drugam, pa vsaj na mrtvaški oder.

Na naslov pokrajinske uprave v Ljubljani. Predsedstvo pokrajinske uprave je z dopisom z dne 23. oktobra t. l. št. 9944 naročila okrajnim glavarstvom, da naj po občinah razglasijo, da v «Ljudski preskrbovalnici» v Mariboru manj premožni sloji dobijo po znižani ceni zimsko blago, proti potrdilu županstva. Pokrajinska uprava je celo doposlala občinam vzorce dotičnega blaga. V dopisu se še izrečno poudarja, da se prepreči vsaka zloraba od strani prekupovalcev, se mora blago nabaviti samo proti potrdilu županstva, da dotičniki rabi blago samo zase, oziroma svojo družino. Pokazalo pa se je, da je cela stvar čisto navadna goljufija židovskega tekstilnega zavoda Stein & Comp. v Pragi, oziroma Tek-

stilije ali «Impeksa» v Ljubljani, za katerim stoji Slovenska banka. To blago je čisto za nič. Napravljeno je bilo med vojsko iz kopriv in drugih ničvrednih snovi in je ležalo in prhnelo dozdam po skladiščih, ker ga nihče ni hotel kupiti. Da bi to blago spravili v denar, so se češki oziroma «slovenski krščenici» židje poslužili zvijače. Šli so k pokrajinski upravi, nadeli si krinko izrednih ljudskih dobrotnikov, ki hočejo revne sloje napol zastoj obleči v zimsko obleko, ter naprosili upravo, da napravi za nje potom svojega aparata po občinah uradno reklamo. In dosegli so svoj namen. Na stotine revnih delavcev, hlapcev in kmetov roma vsak dan v «mesnico» teh ljudskih goljufov, kjer dobijo slabo blago za primerno drag denar. To blago je tako slabo, da je res škoda krojača, ker delavca in kmeta niti teden dni ne bo držalo. Ko ljudje prinesejo te prhke cunje domov, in jih natančno gledajo, se jočejo in preklinjajo, ker so nasledili pravim ljudskim goljufom in to celo na priporočilo politične uprave.

Pokrajinska uprava je imela pred seboj vzorce tega blaga in njena dolžnost bi bila, da da blago preiskati po strokovnjakih, predno napravi zanj uradno reklamo. — Pokrajinska uprava tega ni storila, zato je odgovorna za milijonsko škodo, ki jo trpijo naši ljudje. Mi odločno zahtevamo od pokrajinskega namestnika Hribarja, da takoj napravi konec temu goljufanju ljudstva s tem, da prekličie svoje priporočilo in svojo reklamo ravno tako javno pri vseh občinskih uradih, kakor jo je napravil, da kaznuje tiste uradnike pri upravi, ki so se dali pridobiti do gnjusnih špekulantov za omenjeno nesramno reklamo, ter postopa proti brezvestnim goljufom našega ljudstva! Res, kaj takega dozdam še noben politični uradnik zagrešil, kakor pokrajinska uprava pod vodstvom g. Hribarja!

Ljudje, ne dajte se oslepariti! Pred kratkim so naznanila okrajna glavarstva vsled naročila kraljevega na mestnika Hribarja po vseh občinah, da dobijo revnejši ljudje proti potrdilu županstva pri «Ljudski preskrbovalnici» v Mariboru zimsko blago po znižani ceni in sicer meter po 40 din., ozir. 48 din. To pa ni res! To blago ni za nič in niti 20 dinarjev ni vredno, ker je iz kopriv in popolnoma prhko in preležano. Židovske pijavke in nesramni bančni spekulanti vas hočejo ogoljufati za vaš težko prislužen denar. Zato vam kličemo: Nikar ne kupite tega blaga. Kdorkoli ga je dozdam že kupil, se je kesal, ko je blago natančno pregledal.

Kako goljufa «Ljudska preskrbovalnica», ki se nahaja v Mariboru, v Gosposki ulici št. 20 v Pirhanovi hiši? To je akcijska družba ljudskih pijavk, ki hočejo slabo, preležano, iz kopriv napravljeno blago spraviti med ljudstvo po 40 in 48 din., dasiravno še 20 din. ni vredno. Za to družbo tiči ljubljanski «Impeks», ki je trg. podjetje Hribarjeve Slovenske banke, zato pa se nahaja «Ljudska preskrbovalnica» res tudi v Pirhanovi hiši, kjer je Slovenska banka. Poseben prijatelj in tudi akcionar Slovenske banke je pokrajinski namestnik gosp. Hribar. Radi tega pa se seveda nič ne čudimo, če je predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo nasledlo špekulantom okrog Slovenske banke in «Impeksa» ter uradno napravilo pravo ameriško reklamo za slabo blago «Ljudske preskrbovalnice». Gospod Hribar je napravil že marsikatero neumnost, a dozdam je nosil posledice svojih neumnosti navadno sam, v slučaju ciganske reklame za ničvredno zimsko blago «Ljudske preskrbovalnice» pa nosijo posledice naši delavci, posli in kmetje, ki so vsled te neumne uradne reklame ogoljufani za velikanske svote.

Kako dr. Kukovec spoštuje postave. Dr. Kukovec bi rad postal veliki župan v Mariboru. Zato je zapustil Celje in se naselil v našem mestu. In dr. Kukovec bi res sodil za velika župana kakor kozel za vrtnarja. On sam ne spoštuje postav ter še celo posreduje pri uradih, da naj postave teptajo. Evo slučaja! Imamo pred seboj dva slučaja, ko je bila v Mariboru demokratu odmerjena pravica popolnoma po zakonu. In glejte, demokrat se pritoži na višjo inštanco v Ljubljano, ter se zateče k dr. Kukovcu, da posreduje za ugodno rešitev. In dr. Kukovec gre v Beograd k ministrstvu ter tam doseže, da ministrstvo ukaže dotični inštaneci v Ljubljani, kako mora rešiti pritožbo in to je storilo ministrstvo, ne da bi imelo akt v rokah in ne da bi bilo poznalo slučaj. — Kakor je zahteval dr. Kukovec, tako se je moral rešiti priziv, četudi se je s tem teptal zakon. Kaj dr. Kukovca briga pravica in postava? V neki drugi zadevi je zahteval dr. Kukovec od oblasti, da stvari ne sme rešiti pravično po zakonih, ampak, da se smatra v dotičnem slučaju stranki ugoditi, četudi je to proti zakonu, in sicer zato, ker prosilec pripada k demokratski stranki. To bi vam bil veliki župan, ki bi demokratom pnil korita, četudi bi bilo to proti obstoječim zakonom, pripadniki drugih strank pa bi pri njem ne našli pravice, četudi bi jim po postavi šla! Zatorej pa proč povsod z demokrati, ki so polni laži in krivice!

O stanovanjski bedi v Mariboru nam je podal gosp. Bahun v «Volksstimme» neko razpredelnico, ki bi naj pokazala, kako so ljudje naphani v malih stanovanjih. Mi seveda ne verjamemo Bahunovemu računanju, ker se ta gospod večkrat zmoti, zato bi njegovo tabelo radi kontrolirali. Da pa moremo to storiti, ga prosimo, da nam navede z imeni, ulico in hišno številko vsaj vse slučaje od tam dalje, kjer piše, da prebiva 9 oseb na 9 kvadratnih metrih do tam, kjer pravi, da jih je celo 13 na 15 kvadratnih metrih. Sicer pa pribijemo, da so ravno socialni demokratje krivi teh žalostnih razmer. Za vsakega novega advokata imajo stanovanje in pisarniške prostore istotako za vsakega uradnika istih bank, ki nočejo zidati, ter za celo vrsto verižnikov in oderuhov, ki nimajo v Mariboru ničesar iskati. Stanovanje je dobil dr. Kukovec s pomočjo socialnih demokratov, dobil ga je nepotrebnii Plut, ima ga Špindler, dobijo ga zopet no-

vi advokali in vse to s pomočjo socialnih demokratov. Zakaj pa g. Grčar v razkošnih prostorih, ki jih ima zdaj dr. Kukovec ni nastanil tistih rodbin, ki stanujejo v tesnih stanovanjih? Seveda z jezikom je lahko reševati stanovanjsko bedo, v praksi pa je to zopet drugače. Kaj ne g. Grčar in g. Bahun?

Predavanje SKSZ v petek zvečer je prav lepo uspelo v vsakem oziru. Predaval je gospod prof. Prijatelj o ustroju človeškega telesa na tako poljudno znanstven način, da so ga vsi razumeli. Gospod prof. bo o tem predmetu svoja predavanja nadaljeval. Predavanja se vrše redno vsak petek ob pol osmi uri zvečer v dvorani v Lekarniški ulici. Agitirajte med svojimi znanci in prijatelji za vsakokratno obilno udeležbo.

Družabni večer naših somišljenikov se vrši v sredo, dne 22. t. m. v Gambirnovi dvorani ob pol 8. uri zvečer. Prijatelji poštene družabnosti in zabave pridite v obilnem številu. Vstop prost.

Fantovski sestanek se vrši redno vsako sredo točno ob pol osmi uri zvečer v dvorani v Lekarniški ulici. — Udeležba vseh bratov Orlov obvezna! Bog živi!

Pukovska slava 45. pešpolka. Jutri slavi domači pešpolk v vojašnici v Melju svojo prvo «pukovsko slavo». Cerkvena slavnost se začne ob pol 9. uri, srbske pogoščenje, takozvano «sekanje kolača» pa ob 10. uri dopoldne. Pristop k slavi je vsakomur prost in se radi tega ne razpošiljajo posebna vabila. 45. polk je prejšnji mariborski pešpolk, ki se je sestavil iz bivšega avstrijskega streškega pokla št. 26, in je ob najtežjih dneh preobrata in postanka naše države izvršil mnogo domoljubnega, požrtvovalnega in napornega dela. Iz teh časov jih je pri polku samo malo ostalo in uverjeni smo, da oni, ki so še ostali radi priznajo, da je bilo tudi tedaj lepo, ko še ni bilo pukovske slave.

Razstava novih Sočevih del v Cankarjevi ulici je odprta. Priporočamo cenj. občinstvu, da si jo ogleda, ker je velike umetniške vrednosti.

Trošarina na vino za Maribor je zvišana od 15. novembra naprej za celo leto 1922 za 300 odstotkov, to je 1.05 din. mesto dosedanjih 0.70 din. Povišku te doklade so podvržene seveda tudi sedanje zaloge vina, od katerih se je že plačala dosedanja doklada po 0.70 din.

V pomoč revnim učencem na ljudskih in na meščanskih šolah v Mariboru je obstajalo od leta 1874 društvo, ki je blagonosno delovalo več desetletij in nehalo ob preobratu. Na tisoče revnih učencev je potom tega društva dobivalo knjige in druge učne pripomočke, a tudi oblačilo, obuvalo in hrano. Beda je bila vedno, a do vrha je priklopela v zadnjih letih vsled nezno- ne draginje. Kako hoče oče-delavec ali državni uslužbenec kupiti svojim otrokom šolske priprave, ki stanejo začetkom šolskega leta od 200 do 500 K. Kako naj izhaja, ako ima tri, pet, šest otrok! Popolnoma nemo- goče. Otroci prihajajo v šolo brez knjig in zvezkov, — staršem se zameriti ne more. O slabi obleki in obuvalu, nezadostni prehrani otrok, katere posledica bo jetika, sploh ne govorimo. Ali smemo in moremo še dalje gledati to bedo ravnodušno brez usmiljenja? Ne! Tu ho- čemo pomagati vsi, ki nam je pri srcu naša mladina, tu moramo pomagati vsi, to je naša sveta dolžnost. Treba je le na novo ustanoviti društvo v pomoč revnih učencev, treba le mnogo gorkih src in delavnih rok in iz malih prispevkov posameznikov bo nastala izdatna svota, ki bo zadostovala v odpomok največji sili. Zato se vrši v nedeljo, dne 26. t. m., ob 11. uri dopoldne, v dekliški meščanski šoli v Cankarjevi ulici shod v svr- ho ustanovitve društva v pomoč revnim učencem. Pravi- lila je pokrajinska vlada že potrdila. Letni prispevek je malenkostni dar 3 D. Z ozirom na prepotrebni, člo- vekoljubni namen v dobrobit naše mladine iskreno pro- simo obilne udeležbe! — Pripravljali odbor.

Goslarica naše ljube Gospe. Ta, našim dekliškim odrom namenjena igra štiridejanka, ki popisuje do smrti požrtvo- valno ljubezen uboge deklice do ničvredne matere, je iz- šla v tisku. Dobiva se pri Društveni zabavni zadrugi, Ljub- ljana, Ljudski dom in sicer stane pet izvodov s poštnino vred 16 dinarjev, brez poštnine 15 dinarjev (en izvod stane s poštnino din. 5.50). Dobi se tudi v knjigarnah.

Dež. sod. svetnik dr. Jos. Fischinger:

Poglavje o razžaljenju uradnih oseb.

(Poljudna kritična razprava).

Marsikdo je že vprašal, čemu se je tekom zadnjih let postopanju, ki je imelo za predmet razžaljitve uradnih oseb, poseglo po kompliciranem aparatu sodnega dvora, sestojčega iz štirih sodnikov, dočim se je poprej cela zadeva završila popolnoma enostavno pred okrajnim so- diščem.

Odgovor: Prejšnji prestopek se kaznuje sedaj kot pregrešek, za katerega v smislu še veljavnega kazensko- pravnega reda ni pristojno okrajno, marveč zborni so- dišče.

Oglejmo pa si predvsem bistvo tega delikta!

Uradno osebo se lahko žali: a) o priliki službenega posla, to je med uradovanjem; b) izven kraja oblasti, toda v pogledu službenega posla in c) izven kraja služ- be, ne oziraje se na uradno poslovanje.

Lahko se jo žali z besedo, tiskom, netiskananim spi- som, z znaki ali tudi dejanski.

A) Prej veljavna določba par. a 312 avstrijskega ka- zenskega zakona je obsegala besedne in dejanske žalitve v par. 68 avstr. kaz. zak. imenovanih oseb (sodniki, urad- niki, civilna, finančna, vojaška straža, zapriseženo goz- darsko in železniško osebje i. dr.) o priliki, ko iste izvr- šujejo povelje oblasti ali opravljajo urad ali službo. Vsako tako razžaljenje je tvorilo prestopek, kojega je

preganjalo državno pravdnitvo uradoma (oficijalni delikt) pred pristojnim okrajnim sodiščem. Zoper prvo sodbo je bil dopusten vzklic na okrožno (odnosno deželno) sodišče kot drugo in zadnjo instanco. Slučaji razžaljenja izven kraja oblasti (zgoraj ad b) in c)) so bili prepuščeni zasebnemu preganjanju s strani užaljene uradne osebe.

Ukaz z dne 25. febr. 1919 št. 2092 je razširil zakonito veljavo IX. in X. poglavja «Krivičnega zakonika za kraljevino Srbijo» na vse področje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Objavljen je bil v št. 30 «Služb. Novin» z dne 10. aprila 1919 in v Uradnem listu za Slovenijo z dne 1. julija 1919 pod št. 544, torej mu gre brezdvomno zakonita moč.

B) V X. poglavju, ki govori o hudodelstvih in pregreških zoper zakon, oblastvo in javni red, se nahaja par. 104 s. k. z., ki uvaja za Slovenijo povsem novo določbo za razžalitve uradnih oseb. Ta norma se bistveno razlikuje od prejšnjega par. a 312 avstr. kaz. zak. tako v materijelnem, kakor v procesualnem oziru.

I. Materijelno:

1. Ne vsebuje dejanskih žalitev (te najdemo v posebnih določbah par. 93—95 srb. kaz. zak.), kakor jih ima v mislih par 312 avstr. kaz. zak.;

2. obsega tudi žalitve s tiskom ali netiskanim spisom, likom, kakršnikoli drugim predstavljanjem ali z znaki (žalitve s tiskom so bile kaznjive tudi po avstr. kaz. zak. po par. 487—481 k. z. kot pregrešek, ako so se nanašale na službeni posel (Ermächtigungsdelikt);

3. ne štiti le v par. 68 avstr. kaz. zak. navednih oseb, temveč tudi oblasti, politično telo, narodno skupščino, ali posamezne njene člane, volilno skupščino, volilni odbor ali posamezne njegove odbornike (prej uradoma kaznjivo po par. 487—491 ter par. 496 k. z.), priče in izvedence;

4. kaznuje žalitve ne le a) ob priliki službenega posla, temveč tudi b) izven kraja oblastva, vsekakor pa v pogledu službenega posla ali v pogledu službenega posla volbče (ne po onih, ki se ne nanašajo na uradno poslovanje, ampak tangirajo le čast uradnika kot navadne osebe, to je c) zgoraj!);

5. obsega tudi obrekovanje, ki je tvorilo po par. 209 avstr. kaz. zak. hudodelstvo, (kdor koga v hudem naklepu, podtikovaje mu hudodelstvo, pri gosposki ova-di ali tako obdolži, da bi moglo dati njegovo dolženje priliko h gosposkinemu preiskovanju ali vsaj k izsledovanju zoper obdolženca), dočim tvori sedaj le pregrešek;

6. zastaranje v petih letih. (Pregreški, za katere pred pisuje azkon zapor do 1 leta, zastarajo po par. 74 srb. kaz. zak. čez 3 leta, vsi drugi pa čez 5 let — dočim zastarajo po par. 202 avstr. kaz. zak. pregreški in prestopki, za katere je vzakonu kot najvišja kazen zapor prve stopnje brez poostrenja, v treh mesecih, kjer pa je zapor prve stopnje s poostrenjem, pa v šestih mesecih).

***) Par. 312 avstr. kaz. zak. slovi:**

Vsako razžaljenje kakih v par. 68 imenovanih (uradnih) oseb naj se stori z besedo ali dejanjem, ako te osebe izvršujejo povelje kake gosposke ali upravljajo svoj urad ali svojo službo, gre kaznovati kak prestopek, če se v tem ne pokaže kako hujski kazni podvrženo kaznjivo dejanje.

Kazen. Par. 313 a, k. z.: Razžalitve z besedo je kaznovati z zaporom od 3 dni do 1 meseca, razžalitve z dejanjem pa od 1—6 mesecev.

Ako je pa razžaljenje (tudi z besedo) imelo nasledke in je v resnici ubranilo spolnitev gosposkinega ukazata ali opravo urada ali službe, gre krivca obsoditi v hudi zapor od 3—6 mesecev.

Par. 104 srb. kaz. zak.: Kdor z besedami, tiskanim ali netiskanim spisom, likom, ali kakršnikoli drugim predstavljanjem ali z znaki razžali oblastvo ali politično telo ali uradnika ali državnega zvančnika ali razzodnika, pričó ali izvedenca ali javnega uslužbenca o priliki službenega posla ali v pogledu službenega posla volbče, naj se kaznuje z zaporom od 1 mesca dni do dveh let. Istotako naj se kaznuje tudi, kdor to stori zoper narodno skupščino ali posamezne njene člane ali zoper volilno skupščino ali volilni odbor ali posamezne njegove odbornike.

Ako bi obsegala razžalitve obrekovanje, se more kaznovati z zaporom do treh let.

V vseh tu omenjenih primerih razžalitve javnih oblastev, političnih teles ali navedenih oseb mora policijsko oblastvo samo tudi brez razžaljenčeve tožbe izročiti krivce sodišču na sojenje.

Vendar pa ta dolgoletna doba za Slovenijo ne velja, primerjaj poznejša izvajanja!
(Konec prihodnjíč).

GLADIATORJI.

(170. nadaljevanje.)

Nato se je obrnil k ujetnikom, jih nagovoril s svojimi nerazumljivimi besedami in divjimi kretnjami in jih povabil, naj zavržejo svoje vezi in naj ga spremljajo v njegovem preroškem delu na vse strani mesta —

»Dana mi je oblast zavezovati in razvezovati,« je vzkliknil, »zapovem vam, da raztrgate svoje vezi! Zapovem vam, da greste z menoj in se pridružite meni in kličete z menoj glas, ki mi je naročen, da ga kličem neprestano: Gorje Jeruzalemu! Gorje Svetemu mestu! Gorje Jeruzalemu!«

Pa Kalha je stegnil roko proti njemu in ga zavrnil, mirno, mehko, svečano, s potrpežljivostjo svetega moža, z oblastjo človeka, ki stoji na pragu večnosti:

»Ali hočeš ovirati Božje delo? Ali hočeš onemogočiti pričevanje, ki ga naj tukaj danes Njemu damo? Poglej, celo tole mlado dekle, slabotnega telesa, pa močne vere, stoji ponosno in neuklonljivo na svojem mestu! In ti, človek, kedo si, da si upaš stopiti med nas in naše večno plačilo? Molči! Molči! Naj te več ne vznemirja nemirni duh, pojdi v miru, ali pa ostani tukaj v preddvoru in pričuj o resnici, ki hočemo zanjo mi hvaležno in ponosno unreti!«

Sanjavo so zrlé prerokove oči od Kalhe k zboru sanhedrina. Obraz mu je deloval kakor od nevidne notranje sile, ki se ji ni mogel ustavljati, — in telo se mu je zrušilo brez moči, sesedel se je na tla, postavil ponev poleg sebe, se zibal sem in tja in vzdihoval, polglasno in kakor sam za sebe, svojo enolično otožno pesem.

Se dolgo let pozneje se je marsikateri tukaj navzočih spominjal na ta prizor. Na prestrašene obraze sanhedrina, na začudenje in nevoljo, ki je gubala Matiju resno čelo, na osramočeno povešene oči Janeza iz Giskale, na mišičaste postave rabeljnov, pripravljenih za krvoločno delo, na orjaškega Esko, ki je še vedno ponosno in samozavestno stal sredi med vsemi, na nežno, blede Mariamno, in predvsem na Kalho, častitljivega, mirnega, starčka, s srečnim smehljajem na licu, z očmi obrnjenimi sedaj k tovarišem v spodbudnem pogledu, sedaj proti nebu v goreči zahvali, in vsa njegova postava se je zdela obdana z žarom svetlobe, ki je bila lepša in sijajnejša ko jutranje solnce.

Po Kalhovich besedah je za trenutek vladal molk v preddvoru. Plašni so stali člani sanhedrina s svojim predsednikom, Janez iz Giskale si je grizel ustnice, rabeljni pa so se iznova pripravljali na svoj posel.

Takrat pa hipoma dvigne Mariamna svojo glavo, si odgrne lase od ušes in senc, postoji za trenutek nepremična in napeto posluša —

Potem pa obrne svoje plameneče oči k Eski, polna upanja in radosti, pa tudi nežne otožnosti, in šepne s strtim glasom med solzami in jokom:

»Rešen si! Rešen si, ljubi moj! — Rešila sem te, pa tudi izgubila —!«

Edino njeno uho, ki ga je bistrila velika ljubezen, je čulo daljni glas rimske bojne trobente, ki je klicala k napadu —

XVII.

Prvi kamen.

Toda rabeljni niso hoteli več zadrževati svojih rok. Nevoljni nad vednim odlašanjem in spodbujeni po Janezu so planili na svoje žrtve.

Eska je kril Mariamno s svojim telesom. Kalha je bled in nepremično pričakoval svojo usodo —

Gioras, sin Simeonov, pristaš Janezov in drzovit bojnik, zažene z brezsrčno silo svojo težko granitno skalo na Kalho.

Krvaveč zdrkne mučenik na tla.

Pa komaj je zapustil kamen rabeljrove roke, še je stal Gioras s sklonjenim telesom in stegnjenimi rokami, ko prisiče rimska puščica in mu prebode srce. Mrtev pade na svoj obraz, prav pred noge svoji žrtvi —

Ta maščevalna puščica je bila le začetek viharja.

Zagnana od mogočnega rimskega bojnega rušilca priživža silna skala po zraku, udari ob steno tempeljna, se odbije in pade v preddvor na glavo ubogemu preroku ter ga pomečka pod svojo težo.

Kriki obupa in strahu se čujejo sem od obzidja, trobente pojejo k naskoku, bojni hrum in trušč polni ozračje, zmagovalci vpijejo, premagani kričijo, in ni dolgo, že se usujejo begunci preko preddvorov iskajoč zavetja v tempeljskih utrdbah.

Nihče ne misli več na zvezane ujetnike —. Janez iz Giskale pobere svoje pristaše, naroči rabeljnóm, naj si naglo poiščejo svoje orožje, in hiti na utrdbé. Člani visokega sanhedrina beže vsi bledi in prestrašeni. čeravno je Matija s svojimi najpogumnejšimi tovariši kmalu nato padel v junaškem boju na ulici.

Prazen je za nekaj časa tempeljski preddvor.

Le ujetniki so ostali v svojem kotu. — Eska zvezan, Kalha smrtno ranjen in krvaveč na tleh, Mariamna sklonjena nad njim v brezmerni žalosti in pobitosti. Pod orjaško skalo, ki je priletela iz rimskega tabora, pa je ležal nesrečni prerok pomečkan in zdrobljen, le njegove roke so gledale izpod pečine.

Pa ni ostal dolgo tih in samotén tempeljski preddvor. Korak za korakom, boreč se pogumno, z obrazi proti sovražniku, so se umikali Judje v najlepšem redu v tempeljske utrdbé. Med zadnjimi je bil Eleazar. Uvidel je, da je vse izgubljeno, pa pogumen in neuklonljiv se je boril naprej, zvest svoji prisegi. Ljubeče je pogledal na svojega padlega brata, začudeno in očitajoče na svoje dete, pa preden se ji je mogel približati in jej reči le besedico, ga je potegnil seboj val umikajočih se borilcev.

In tedaj je zažarelo Eski oko in kri mu je planila v lice —

(Dalje prihodnjíč.)

Oglas.

Tržka občina Ljutomer bo prodajala licitacijskim potom približno 250 hl pristnega ljutomerskega vina letošnjega pridelka.

Prodajalo se bo 23. t. m. ob 13. uri v občinski kleti v Ljutomeru, dne 29. t. m. ob 10. uri pa v občinski kleti v Brebrovniku oziroma v Jeruzalemu.

Interesenti se opozarjajo na obče znani izredno dober pridelek občnskega vina ter se vabijo k nakupu.

Županstvo občine Ljutomer, dne 7. novembra 1922.

Dr. Alojzij Klemenčič

je otvoril

546

odvetniško pisarno v Mariboru, Tattenbachova ul. 2/II.

Hrvatski rjavi premog
iz premogovnikov:

Ladanje	Din. 33' —	} za 100 kg
Ključarovci	„ 34'50	
Konjščina	„ 36 —	
Zlata Bistrica	„ 37'50	
Cerje Tužno	„ 38' —	

bukova drva za gorivo Din. 700
za m³ franko stanovanje
od taja vsako množino tvrdka

F. & A. UHER
veletrgovina s drvni in premogom
Maribor, Slovenska ulica št. 8
Telefon 344. 3-6 541

Priden viničar Poljedelci!

FIŽOL
• črešnjavec •
(Wachtbohnen) Cocc
kupi vsako množino in plača najvišje cene
Hmelak in drug
Maribor, Slomškov trg 6.
17 460

SENO
slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja —
OSET ANDREJ, MARIBOR
Aleksandrova cesta šte. 57, telef. 88. 42—323

ROGAŠKA SLATINA

ZIMSKA SEZONA NOVEMBER—MAREC

Zdravilišče otvorenó celo zimo. Zdravljenje želodčnih, črevesnih in živčnih bolezni. Podrobna pojasnila daje

Ravnateljstvo.